

Izhaja poljubno najmanj štirikrat na leto. Posamezne številke **6 kron**, za inozemstvo 8 kron. V »Zvezi« zdržena gasilna društva dobivajo po en odtis »Gasilec« brezplačno. Urednik FRAN BARLE v Ljubljani.

GASILEC

Cene enkratnim oglasom:

Cela stran 1200 kron..

 $\frac{1}{2}$ strani 600 kron., $\frac{1}{4}$ strani300 kron., $\frac{1}{8}$ strani 150 kron. $\frac{1}{12}$ strani 100 kron., $\frac{1}{24}$ strani 50 kron.

GLASILO „JUGOSLOVANSKE GASILSKE ZVEZE LJUBLJANA“.

V Ljubljani, dne 9. decembra 1922.

Predsedstvene vesti.

1.

Popust carine na gasilske predmete.

V »Uradnem Listu« z dne 17. oktobra 1922, št. 108, in v »Službenih Novinah« z dne 9. oktobra 1922, št. 224, je razglašen nov zakon, s katerim se gasilna društva oproščajo plačila carine in ostalih taks pri uvozu potrebnih predmetov. Ta zakon izpreminja odločbo gospodarsko-finančnega komiteta ministrov z dne 13. maja 1921., C. br. 25.873, seznamka uredb ministrstva za finance št. 45, »Službene Novine« št. 195/21., in se glasi:

ZAKON,

s katerim se gasilna društva oproščajo plačila carine in ostalih taks pri uvozu potrebnih predmetov.

Člen 1.

Gasilna društva se oproščajo plačila carine in ostalih taks za predmete, ki jih uvažajo za svojo izključno potrebo in zaradi uspešnejšega opravljanja svoje službe.

Člen 2.

Ta zakon stopi v veljavo z dnem, ko se razglasi v »Službenih Novinah«, ter nadomešča odločbo gospodarsko-finančnega komiteta ministrov z dne 13. maja 1921., C. br. 25.873, seznamka uredb ministrstva za finance št. 45, »Službene Novine« št. 195/21.

V Beogradu, dne 20. februarja 1922.

Aleksander, s. r.

(Podpisi ministrov).

2.

Odborova in predsedstvena seja.

Predsedstvo in odbor Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana imata v sredo dne 27. decembra 1922 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, v Mestnem domu, skupno sejo.

Dnevni red:

Sklepanje in posvetovanje:

1. o došlih vlogah;
2. o prošnjah gasilnih društev za prispevek iz gasilskega sklada;
3. o raznoterostih.

Člane predsedstva in odbora vabimo, da se seje polnoštevilno in točno udeležijo. Seji smejo prisostvovati tudi župni načelniki, ker gre za podpore gasilnim društvom in vodstvom organizacije.

Predsedstvo.

3.

Podpore iz gasilskega sklada.

Odbor JGZ bo v svoji seji dne 27. decembra 1922 med drugim sklepal tudi o podporah iz gasilskega sklada. Podpore ne podeljuje odbor JGZ, kakor se v nekaterih krajih napačno tolmači, temveč pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za notranje zadeve, odbor JGZ stavi pokrajinski upravi le svoje predloge na podlagi vposlanih prošelj, na podlagi vposlanih popisnic in pa na podlagi uvaževanja vrednega delovanja gasilnih društev. Pritožbe na JGZ proti razdelitvi podpor bi potemtakem zgrešile svojo pot. Iz gasilskih krogov čujemo, da se nekatera gmotno dobro stoječa gasilna društva odpovedo podpori na korist slabo stoječim in zadolženim gasilnim društvom. Ta kolegijalni čut je vreden vsega priznanja.

Gasilna društva, ki se odpovedujejo podpori iz gasilskega sklada na korist gmotno slabo stoječim in zadolženim gasilnim društvom, prosimo, da to z dopisnico do 20. decembra 1922 sporoče predsedstvu JGZ.

Letos pokrajinska uprava razdeli od 2% nih prispevkov približno 288.400 K med gasilna društva združena v JGZ. Pri enaki razdelitvi bi prišlo na posamezno društvo približno 600 K.

Župni načelniki naj vpošljejo takoj, vsaj pa do 20. decembra 1922 tozadevne prošnje in pa predloge za svoja društva zveznemu predsedstvu.

Gasilna društva, ki v preteklem letu niso poravnala predpisane članarine, se pri razdelitvi podpor ne morejo vpoštevati.

Gasilna društva, ki v določenem roku ne vpošljejo svojih popisnic (prošelj) se smatra, da se odpovedujejo podpori in se jih istotako ne bo vpoštevvalo.

4.

Gasilski koledar.

Gasilski koledar je naročilo le 11 gasilnih društev, in sicer 273 odtisov. Ker je to število dokaj premajhno, se koledar za leto 1923. ne more dati v tisk.

5.

Gasilske potrebščine.

1. Samsa Fran v Zagrebu, Gunduličeva ulica 23, ima v zalogi 2 raztezalni lestvi po 8 m dolgi, 2 pa po 10 m dolgi, dalje 4 kljukaste lestve. Cena: 8 m dolgi lestvi po 4000 K, 10 m dolgi po 5000 K, kljukaste lestve (4 m dolge) po 1400 K.

2. Gasilno društvo v Trbovljah ima na prodaj lep voz za moštvo z 20 sedeži in prostor za lestve in drugo orodje. Cena se izve pri ogledu voza.

Dopisom na JGZ je za odgovor prilagati pošne znamke.

Kombinirana brizgalnica.

R. A. Smekal. Poslovenil F. Barle.

Novosti in izboljšanja na polju gasilstva.

Znano je, da je svetovna vojna povzročila popolnoma nove razmere, ki močno vplivajo na gasilno industrijo. Impuls za raznovrstna izboljšanja in obnovitve je dala delomrznja, to se pravi: pomanjkanje črpavcev pri izbruhih požarov. Navajeni smo bili, da smo imeli pri požarih raznovrstnih črpavcev na izobilje. Dandanes močno pogrešamo delavnih moči in docela orožništvo in druga prisilna sredstva, ako se uporabljajo, nimajo pravega uspeha. Na mesto ljudi, ki so pred vojno rade volje in z veseljem prišli za delo, je stopila delomrznja, žalostna posledica svetovne vojne.

Naravna posledica teh nedostatkov, in neprijetni dogodki, ki so se pojavljali pri požarih, je dovela industrijo do tega, da je konstruirala črpalne stroje, ki nadomeščajo človeške moči.

Imeli smo pač že dlje parne brizgalnice, ki so se do sedaj prav dobro obnesle, očita pa se jim dandanes, da potrebujejo veliko časa, preden jamejo delovati. Ta očitok povsem ni opravičen. Znano je, da so parne brizgalnice konstruirane tako, da moremo kotel ob izbruhih požarov takoj zakuriti, da kurimo neprestano med vožnjo do požarišča, odnosno do črpališča; in preden smo položili sesalne in metalne cevi, kar traja 15—20 minut, ima vsaka, času primerno konstruirana parna brizgalnica, pare dovolj, da more takoj delovati (seveda, če je parna brizgalnica v redu, in če je vse drugo pripravljeno).

Parna brizgalnica je potemtakem gasilni stroj, ki pride dokaj hitro do delovanja, vendar pa je treba računati s 15—20 minutami, preden dobimo dovolj pare. Imamo pa slučaje, v katerih nam ta gasilna priprava ne zadostja, in zato gadi, da parno silo v najnovejšem času deloma izpodrinil močno razviti motor. Imamo potemtakem gasilne stroje, katere goni bencinski motor ali pa električna sila.

Ako zamenjamo parni kotel in parni stroj z bencinskim motorjem ali z električnim motorjem, dobimo bencinsko motorno brizgalnico, odnosno električno motorno brizgalnico. Oba gonilna stroja sta brzostroja. Znano je, da so bencinski motorji konstruirani za 2000 in tudi več obratov na minuto in tudi električni motorji delajo po 1500 do 2000 obratov na minuto. Ti brzoteki gonilni stroji so dali povod konstruiranju črpalk, ki se spajajo neposredno, to se pravi: delujejo s toliko obrati, kot gonilni motor. In prišle so v najnovejši dobi z velikim pompom na dan centrifugalne (sredobežne) črpalke visoke napetosti.

Centrifugalna črpalka visoke napetosti je vrsta centrifugalnih črpalk znanega sestava s to razliko, da je več enakocenih elementov vdelanih v val tako, da takozvani prekadri drug drugemu s pomnoženim pritiskom dovajajo vodo. Tako smo dobili nekake skupke s 3—7 prekadri, in centrifugalna črpalka proizvaja pritisk od 5—10 in tudi več atmosfer. Glavni del take centrifugalne črpalke je v notranjosti vrteča se jeklena os s kolednimi kolesi in vodilnim aparatom. Voda ima svoj dotok v kolo poleg osi, katero v to svrhu napravljene lopatice z veliko hitrostjo zavrtje in voda pojemaje in polagoma preide v pritisk. Vse skupaj je nekak prekad in teh je več. Vse centrifugalne črpalke visoke napetosti delujejo z dokajšnjo izgubo energije, ki pri popolnoma novih strojih redkokdaj znaša manj kot 35%. Ko se pa obrabijo notranji deli, je izguba vedno večja in čestokrat izguba v kratkem znaša 50—65% in tudi več. Zbog te lastnosti segamo vedno po centrifugalnih črpalkah z velikimi dovajalci vode, ker moramo že vnaprej računati s to okolnostjo (izgubo vode). Posledica vsega tega

pa je, da centrifugalne črpalke, ki dovajajo velike množine vode, težko delujejo, to se pravi, da za pogon rabijo več moči kot drugi črpalni skupki. Črpanje centrifugalne črpalke je pač kočljiva reč. Nekateri konstruktorji poženejo te vrste črpalne stroje s tem, da jih utope, t. j. preplavijo z vodo. Ker centrifugalna črpalka nima nikakih zaklopnih, mora pognati vodo le tedaj, če je prišla v njeni vrtilni element: dokler namreč v vrtilnem delu (vrtečem kolesu) ni vode, je črpalka ne more potiskati naprej. Neke druge vrste črpanje vode obstoji v tem, da je neka posebna črpalka (vetrniška črpalka) spojena z glavnim tokom centrifugalne črpalke, ki izčrpa zrak iz centrifugalne črpalke in sesalne priprave, tako da stopi voda vanjo, katero potem ustroj potiska dalje. Poleg navedene razračevalne črpalke čestokrat porabljamo tudi male črpalke, ki dovajajo vodo v centrifugalno brizgalnico. To so pglavitne vrste pogonov centrifugalne brizgalnice visoke napetosti. Pri tej vrsti črpanja po večini delujemo s 6—10 atmosferami, le redkokdaj z 12 ali več atmosferami, centrifugalne črpalke visoke napetosti rabijo po navadi 80—100% več sile kot batne črpalke, zato pa dajo pri majhnem pritisku veliko več vode kot zgoraj navedeni črpalni stroj. Čim večji pritisk imamo, tem manjši je učinek vode, in v slučaju, da zahtevamo večji pritisk kot je prvotno določen za brizgalnico, se lahko zgodi, da brizgalnica ne vrže vode do zahtevane višine. Čudna je tudi ta-le lastnost: Čim večji postaja pritisk, tem manjši je dotok vode in tem manj moči rabi črpalka za svoj pogon. Čim manjši je pritisk, tem več vode daje brizgalnica in tem več rabi moči. Črpalka, ki daje pri 10 atmosferah 500 l vode, jo da pri 2 atmosferah 800—900 l in pri tem rabi 50—80% več moči kot pri močnejšem pritisku.

Neko prednost, če to moremo tako zvati, pa imajo centrifugalne črpalke, to namreč, da jih poljubno moremo odpirati in zapirati, ne da bi se bali, da se nam pokvari črpalka s svojimi vrtečimi se deli. Ker črpalka nima zaklopnih, kroži voda, če zapremo iztočno grlo, po črpalki. Ako hočemo, da nam taka črpalka dobro služi, je potrebno, da deluje s primernim številom obratov (do 1000 obratov na minuto, z zmernim, kvečjemu 12atmosferskim pritiskom, in pa z idealno čisto vodo).

Opisali smo lastnosti centrifugalne črpalke visoke napetosti, njene dobre in slabe lastnosti in preidimo k drugi vrsti črpalk, ki se čestokrat porabljajo kot gasilske črpalke. Drugo vrsto brzotekih črpalk tvorijo Ragove črpalke, katere je uvedlo podjetje R. A. G. v Berlinu, in katere je svoje dni izdelovala trvdka K. Klinger v Gumperdskirchnu na Nižjem Avstrijskem. Je to vrtilna batna črpalka (takozvana Pintlerjeva črpalka). V njej se vrtil bat, ki goni sem in tje drogeve in to gibanje se drogov črpa in meče vodo. Pritiska dobivamo do 14 atmosfer. Pri tej vrsti črpanja nam je treba vedeti:

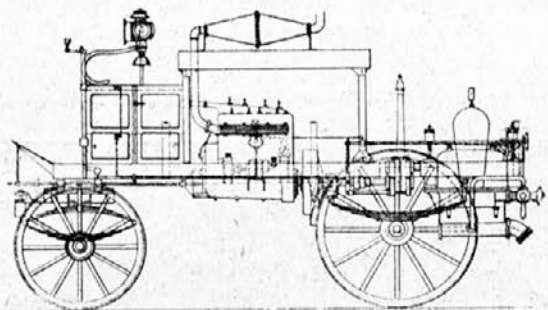
Za pogon črpalke rabimo približno toliko moči, kakor pri centrifugalni črpalki, skoraj bi rekli, da ima malenkostno prednost Ragova črpalka. Pglavitna reč pri tej črpalki je lastnost vrtilnega bata in gibanje drogov. Vsekako pa mora biti voda čista, ker nesnažna voda črpalki rada škoduje v veliki meri. Drogovi so iz bron in če ti pridejo v dotiko s peskom, se obdrgnejo. V najnovejši dobi se za to uporablja tudi posebne vrste les ali pa gumi, katerima pa pesek, zlasti prvemu, močno škoduje, ker vrteče ploskve (kakor pri centrifugalni črpalki kolesje in vodilni aparat) obdrgne in s tem propustljivost zveča, da črpalka izgubi na pritisku.

Potrebno je, da te vrste črpalke večkrat preiskujemo, da se prepričamo o njeni porabi. Pri obeh vrstah črpanja za vrteče dele porabljamo jeklo in bron, pritrdjene dele pa iz vlitiga železa. Pri Ragovi črpalki se za obod po večini uporablja medenina.

Pisec tega članka je prednosti in nedostatke opisanih vrst črpanja sam temeljito preiskusil in proučil, obenem pa je preiskusil več drugih črpalnih sestavov, in

se je o njih uporabi, zanesljivosti in uporabi sile prepričal pri vsaki letni dobi. Prišel je do prepričanja, da popravimo črpalnega sestava, ki bi imel manj nedostatkov, kot jih imata opisani vrsti črpanja, in poprijel se je brez omarjanja stare in toli prezrte batne črpalke.

Novega na tem pravzaprav ni ničesar, da smo zavrgli batno črpalno, ki nam je pri navadnih ročnih brizgalnicah toliko let dobro služila, in da smo segli pa drugih vrstah črpanja, ki pa niso izpolnile naših pričakovanj. Pri rekonstrukciji batnih črpalok smo morali znova pričeti, in pomnožiti smo morali 60 dvojnih dvigov pri navadni ročni brizgalnici na večje število dvigov. Iz tega razloga je pisec tega članka konstruiral črpalni stroj pri parnih brizgalnicah na 150 dvigov, na 200 dvigov in naposled na 300 dvigov na minuto. Svoje dni smo mislili, da smo bili na višku delovanja batne črpalke, napravljene črpalke pa so nam prinesle nove izkušnje, katere smo seveda rade volje uporabili. Čas nam je prinesel takozvano brzoteko batno črpalno, Smekalov sestav, ki dela dandanes z 800, največ pa s 1000 dvigi na minuto.

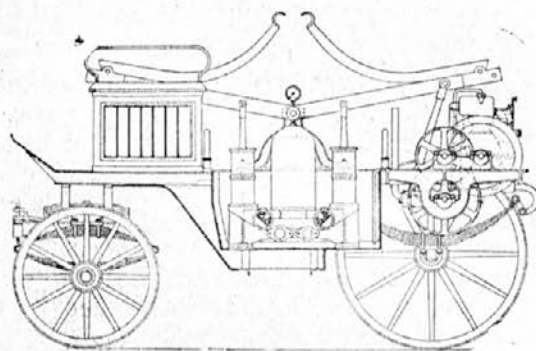

Motorna brizgalnica z brzoteko batno črpalno.

Smekalov sestav.

Ta črpalni sestav je skupek, ki ima po 2 do 3 ali 4 bate. Brzoteka batna črpalna, Smekalov sestav, ima zaklopnice, katere moremo nepričakovano hitro zamenjati, če se pokvari. Zaklopnice so vdelane v strožce, ter jih, kakor pri vsaki drugi ročni brizgalnici, prav lahko odstranimo. Gibajoče dele te črpalke mažemo z oljem iz centralnega mazišča. Glavno osišče ima krožno mazišče in vsa mazalna oprava je iz bron ali med. Ta črpalni sestav črpa neprestano in ima v kratkem 20 atmosfer pritiska, tako da nam daje na 1000 metrov in tudi več vodo neposredno do gorišča. Brizgalnico spojimo z bencinskim ali električnim motorjem z zobatim kolesjem, kakor pri Ragovi črpalci. Kolesje teče skoraj brez ropota. Te vrste črpalnica ima seveda odvodni vetrnik z manometrom (tlakomerom) in pa dovodni vetrnik. Prepričani smo, da nam taka brizgalnica ne odpove, to se pravi, da neprestano črpa vodo in da se načrpana voda ne more izteči nazaj, ker ima zaklopnice, ki zabranjujejo odtok. Načrpana voda mora priti v metalno cev in mora imeti svoj učinek. Večkratni poskusi med curkom centrifugalne brzoteke črpalke in curkom batne črpalke so pokazali, da ima druga dokaj večjo moč in daljši curek, centrifugalna črpalna pa ima veliko manj energije in veliko manjšo moč kot brzoteka batna črpalna. Opravičena je potemtakem domneva, da brzoteka batna črpalna zavzame važno mesto na polju gasilstva, in sicer v zvezi z bencinskim ali električnim motorjem.

Govorili smo doslej o črpalnih skupkih, kjer gotova sila žene črpalni sestav, to so namreč neposredne moderne brizgalnice. Te vrste stroji so seveda dokaj dragi, po eni plati zagatelj, ker je drag motor, po drugi plati pa, ker je draga črpalna in njeni gonilni deli, voz itd. Vsako gasilno društvo in vsaka občina nima toliko denarnih sredstev, da bi si mogla nabaviti tak stroj, in ta okolnost je vplivala na gasilske tehnike, izumiti gasilno pripravo, katero bi si moglo nabaviti manj premožno gasilno društvo, tako namreč, da bi preuredilo ročno brizgalnico na motorni pogon.

Kombinirana brizgalnica.

Smekalov sestav.

Ta misel se je rodila že pred več kot 10 leti, toda svetovna vojna je zavlekla projekt, po vojni pa se je vendarle udeleževala. V mislih imamo namreč takozvano kombinirano brizgalnico Smekalovega sestava. Ime ima odtod, ker je to kombinacija ročne brizgalnice z motornim pogonom. Pri tej popolnoma novi napravi je namreč mogoče iz četerokolne brizgalnice na peregih, z nizko ležečim vodnim bednjem, napraviti brizgalnico z motornim pogonom, katero moremo, ako bi odpovedal motor, rabiti dalje kot ročno brizgalnico. Ta sestav se je popolnoma posrečil, je preizkušen, in je vzbudil v gasilskih krogih radi svoje občudovanja vredne priprostosti splošno priznanje. Ker motorni pogon vendarle ni popolnoma zanesljiv in se navzlic skrbnemu negovanju lahko zgodi, da nam odpove in ne steče, je skrbjeno za to, da navadno ročno brizgalnico slejkoprej moremo rabiti z ročnim pogonom. Ako pa je vse v redu, in prime motor, nam žene motore črpalni stroj in tako dosežemo po 10—12 atmosfer pritiska. S tem pritiskom moremo napeljati vodo neposredno do gorišča na 300 do 400 metrov.

Izumitelj kombinirane brizgalnice je R. A. Smekal, sedaj zasebnik, ki je poveril izdelavo teh brizgalnic tvrdki R. A. Smekal, družbi z o. z. v Pragi — Smichovu, in ta rade volje daje natančnejša pojasnila.

Ognjen boj.

(Janko Hojan.)

(Dalje.)

Ogenj v strehi.

V neposredni zvezi z ognjem v podstrešju in ognjem v dimniku je ogenj v strehi. Ta prizadene gasilcem precej težav in je tem opasnejši, čim višja je stavba, na kateri se je pojavil. Tako ogenj v postrešju kot ogenj v dimniku je v stanu zanetiti strešni ogenj; enako pa se strešni ogenj lahko razširi v podstrešje in ostale stavbne dele.

To vrsto ognja delimo lahko po kakovosti materiala, ki pokriva ostrešje. Stavbe naših krajev pokrite so ali s slamo, s deščicami, z lepenko, z opeko ali s skrili.

V krajih, kjer so strehe slamnate ali pokrite z deščicami, ima nastali strešni ogenj skoraj vedno obilno žetev, kar je tudi povsem umljivo, kajti ogenj se v takih krajih širi s tako naglico, da mu tudi spreten gasilec komaj uide s strehe. Ogenj v strehah zanetijo največkrat iskre, ki prihajajo iz dimnikov ali z bližnjega požarišča.

Ako izbruhne požar, bodisi te ali one vrste, je dolžnost gasilnega društva, da poleg gašenja istega obrača tudi vso pozornost na zavarovanje streh bližnjih posklopj, zlasti, ako so strehe slamnate ali krite z deščicami. Da, velikokrat bo izurjen poveljnik raje opustil neposreden boj z ognjem ter bo razpostavil svoje moštvo v obrambo ogroženih streh. Leteči ogenj (iskre, otrinki), ki običajno nastane pri vsakem požaru, je dostikrat nevarnejši kakor samo ognjeno netišče. Kdor izmed tova-

rišev je že prisostvoval kakemu večjemu požaru v krajih, kjer prevladujejo slamnate strehe ali strehe, krite z deščicami in lepenko, je lahko opazoval silo in moč letečega ognja. Skoraj vedno se dogaja, da obračajo gasilna društva premalo pazljivosti temu ognju in prepuščajo obrambo istega domačemu prebivalstvu, sama pa se vržejo v boj proti ognjenemu netišču. To ni nikakor pravilno postopanje in nešteto krat se je že zgodilo, da je vsled letečega ognja in radi nepazljivosti navzočih gasilcev izbruhnil ogenj popolnoma na drugi strani požarišča, večkrat celo na več krajih hkrati. — Dolžnost poveljnika gasilnega društva torej bodi, da zastraži predvsem ostrejša ogroženih poslopij. Ta obramba pa ni tako lakak kot si jo mogoče en ali drugi predstavlja. Treba je predvsem tozadevnega orodja, a treba je tudi izurjenosti in vaje. Glede orodja in tozadevnih priprav mora skrbeti županstvo ter sporazumno z gasilnim društvom predpisati posameznim posestnikom, da imajo v svojih poslopijih vedno v dobrem in rabljivem stanju to, kar se v podobnih slučajih potrebuje. V poslopijih s slamnato streho ne bi smelo nikdar manjkati vsaj ene ročne brizgalnice ali v podstrešju vsaj ene z vodo napolnjene kadi. Ravnotako bi moral vsak posestnik imeti pripravljeno vsaj eno dovolj visoko lestev, par gasilnih metel ali omel in pa par platnenih zajemalk. — Enemu ali drugemu se bo morda dozdevalo vse to smešno in odveč; a da temu ni tako, mi bo pritril vsakdo, ki je že bil priča požaru, kateri je požiral poslopje za poslopjem. Gasilno društvo nima na razpolago toliko brizgalnic, toliko lestev, kljuk, metel, zajemalk itd., da bi jih v slučaju požara razdelilo med vse posestnike in ogrožence v okraju. Zato je dolžnost slednjega posestnika, da si omisli in ima pripravljeno to, kar se skoraj pri vsakem požaru za hitro pomoč rabi. Dolžnost gasilnega društva je pa pač, da nadzoruje vse te varnostne priprave in da izuri svoje člane v točni rabi teh predmetov.

Kakor rečeno, ni tako lahko varovati ostrešje pred letečim ognjem. Na vsa ogrožena mesta treba je razpostaviti stražo, ki s čučim očesom zasleduje vsako iskro, vsak otrink, ki ga donša veter na streho. Podnevi, zlasti ob solnčnem svitu, je ta naloga silno težka, ker gasilec ne more točno razločiti: kje in kam je padla na streho živa iskra in kam mrtva. Če gasilec zamudi pravočasno živo iskro pogasiti, je lahko isti hip streha v plamenu in gasilec jo mora jedrno odkuriti s strehe, če noče postati tudi sam žrtev plamena. V tem oziru se je gasilec lažje orijentirati ponoči, ker lažje razloči in takoj opazi živo iskro na strehi. Toda kolikor pridobi v tem oziru, izgubi pa pri plezanju, oziroma premikanju po strehi v nočnem času. Plezanje po strehi, posebno slamnati, je precej težavno, ker se slama rada odtrga ali iztrga: zato pa mora poveljnik gasilnega društva za tak posel določati vedno izvežbane in gibčne ljudi. —

Straža na strehi mora paziti na vse strešne dele in ne morda samo na oni del, ki je obrnjen proti ognju; zakaj leteče iskre padajo lahko z vseh strani na streho. — Če so na razpolago ročne brizgalne, potem naj strešna straža deluje s temi, kajti s temi bo najlažje obvladala celo ostrešje, da, veliko lažje kot z zajemalkami. Kjer ni na razpolago vode, pridejo seveda v poštev predvsem tozadevne gasilske metle ali omela, s katerimi dušimo posamezne iskre. Ob tej priliki se mi zdi vredno omeniti, da se ob takih slučajih posebno uspešno lahko rabi tudi gnojnica, seveda ako je pri rokah. Gnojnica je celo boljša od vode, ker počasneje izhlapeva. —

Do sedaj opisana pazljivost pa ni na mestu le pri onih poslopijih, ki so krita s slamo, deščicami in lepenko, ampak potrebna je tudi pri onih ogroženih poslopijih, ki so krita z opeko, oziroma s skrilci. Zlasti skrilasta ostrešja je treba previdno varovati. Znano je, da skrilasta streha pri zadostni vročini poka in vsled tega pripušča iskre na podloženo lepenko ali razsušeni les, kar vse se vname z isto naglico kakor slama. Take strehe je treba istakto oblivati z vodo in sicer če le mogoče zunaj in znotraj. Ako nastane v taki strehi ogenj, je ta veliko hujši

kakor ogenj v slamnati strehi. Ni nevarnejši le v bližini se mudečim gasilcem, temveč je vsled povzročevanja letečega ognja nevarnejši tudi sosednjim poslopjem. Vsled hude vročine pokajo in se drobce razbežene skrilaste plošče, kar je silno nevarno očem blizu stoječih gasilcev. Te razbežene drobce, nekaj žareči pepel, pa raznaša tudi veter z isto lahkoto na bližnja poslopja kakor raznaša otrinke slamatih in lesenih streh. Razlika je le v tem, da se otrinke slamatih in lesenih streh lažje opazi, med tem ko se žareči prah skrilnatih streh zajde tako globoko in skrito v strehe sosednjih poslopij, da istih skoraj ni mogoče niti pravočasno opaziti niti pogasiti.

Iz povedanega torej sledi, da morajo gasilna društva obračati isto pozornost, pa naj si bo sosesčina razsajajočega ognja krita s slamo ali s skrilatimi ploščami. Ogenj v strehi je le težko pravočasno pogasiti, ker se širi s tako naglico, da mu je komaj uiti. Vendar pa mu bo izurjeno, dobro opremljeno in pravočasno avizirano gasilstvo vsikdar kos. Po udušenju istega bo vesten poveljnik natančno preiskal vso okolico, če ni morda zastala kje kaka tleča iskrica, ki bi bila v stanu ogenj ponoviti. Šele, ko se bo do dobrega prepričal, da ni nobene nevarnosti več, zaukazal bo pospraviti in oditi.

(Dalje prih.)

Društvene in župne vesti.

Gasilno društvo na Dobravi pri Ljubljani je praznovalo dne 3. septembra 1922 svojo 25letnico, katere se je udeležilo precejšnje število gasilcev sosednjih gasilnih društev. JGZ je zastopal tov. Hojan, ki je navzočim gasilcem sregovoril par navduševalnih besedi o vzvišem gasilski ideji.

Gasilska župa Novomeška je imela dne 6. avgusta t. l. svoj redni letni občni zbor. Za župnega načelnika je bil izvoljen doslejni načelnik tov. Jak. Prezelj (Novo mesto), za podnačelnika tov. Karol Jevšček (Kandija), za tajnika in blagajnika tov. Alojzij Rozman (Novo mesto).

Gasilska župa Gornjeradgomska nam je vposlala temeljito poročilo o delovanju župe v preteklem društvenem letu. Iz poročila posnemamo, da so vsa v župi združena gasilna društva delavna, dobro izvežbana in da imajo v redi hranove in orodje. Skupne vaje v G. Radgoni so se udeležila vsa društva. Pri nadzorovanju društev so se zahtevale redovne vaje, vaje z orodjem in pregledalo se je orodje, obleke, knjige, blagajne itd.

Gasilska župa Radovljška je imela dne 3. 9. 1922 svoj redni občni zbor v Begunjah o priliki proslave 40 letnice tamošnjega gasilnega društva. Zastopano je bilo 24 društev in zvezni starosta.

Iz načelnikovega, tajnikovega in blagajnikovega poročila smo posneli, da ima župa 32. po večini marljivih in delavnih gasilnih društev in nad 1000 rednih članov. Blagajna izkazuje 1979 K dohodkov 1021 K stroškov, 958 K prebitka. Pri volitvi odbora so bili izvoljeni: Tov. Ivan Rus (Bled) za načelnika Vinko Jan ml. (Gorje) za namestnika in za odbornike Josip Ambrožič (Ljubno), Ivan Finžgar (Breznica), Ivan Jakeli (Dovje), Ogrin (Boh. Bistrica), Ivan Valand (Radovljica).

Gasilska župa Ljubljanska je imela dne 20. avgusta t. l. v Šmartnu pod Šmarno goro in v Gamelnah veliko župno vaio za gasilna društva severno od Ljubljane, pod vodstvom župnega načelnika. Vaje se je udeležilo 15 gasilnih društev, s 15 brizgalnicami in z 290 člani. Prvi del vaje je imel za supozicijo napeljšavo vode na daljavo, in sicer na 1200 metrov, po 14 brizgalnicah; drugi del naskok vasi Gameljne s 15 brizgalnicami. Po vaji je bil pred gasilskim domom v Gamelnah razgovor o vaji. Vaja je zbog ieklene discipline gasilstva in zbog umevanja gasilskih znamenj krasno uspela, bil je to krasen gasilski ma-never.

Gasilska župa Gornjeradgonska je imela dne 11. junija t. l. pod vodstvom župnega načelnika tovariša Vengusta svojo prvo letošnjo vajo v Gornji Radgoni. Udeležila so se župne vaje vsa društva župe z več kot 100 gasilci. Vkljub veliki oddaljenosti posameznih društev, kakor na primer Hrastje-Mota, Očeslavci-Ivanjci-Ivanjšovci so tovariši radevolje žrtvovali dolgo pot, ter prišli k vaji v tako lepem številu. Prvi del vaje je imel za supozicijo iz Mure napeljati vodo in dati vodo iz brizgalnice v brizgalnico. Drugi del vaje pa je bil napad na objekte določene od župnega načelnika. Vaje so društva in posamezni gasilci izvršili taktno in brezhibno. Konečno skupno slikanje vsega navzočega gasilstva pa ostane viden spomin na lepo uspelo župno vajo v obmejnem trgu Gornja Radgona.

Gasilska župa Slovenjgraška je imela dne 11. junija t. l. svoj redni občni zbor v Slovenjgradcu, katerega so se udeležila vsa v župi združena gas. društva po svojih odposlancih, le tovarniško društvo Woschnagg je izostalo. Iz temeljitih poročil načelnika in tajnika posnemamo, da so vsa društva marljiva, dobro in moderno opremljena in da so deloma posamez deloma pa skupno delovala pri 6 požarih. Župa ima 17 društev s 450 rednimi člani. Blagajna izkazuje 6621.50 K dohodkov 6457.20 K stroškov in 164.30 K prebitka.

Gasilno društvo v Mostah pri Ljubljani je praznovalo dne 9. julija t. l. svojo 25 letnico, katere se je udeležilo več sosednjih gasilnih društev. župni načelnik in župni tajnik, ki sta po maši in sprevodu nagovorila gasilstvo pred gasilskim domom. Popoldne se je vršila vaja na žrebčarni in po vaji veselica na vrtu g. Karpeta, ki je moralno in gmotno nad vse pričakovanje dobro uspela.

V Črni vasi pri Ljubljani (Barje) se je pred kratkim ustanovilo novo prostovoljno gasilno društvo. Ker Črna vas spada pod mestno občino ljubljansko, ima Ljubljana dandanes pet gasilnih društev, in sicer poklicno gasilstvo, prostovoljno gas. in reš. društvo, gas. društvo v Spodnji Šiški, v Črni vasi in v tobačni tovarni.

Posavska gasilska župa je imela dne 29. junija t. l. svoj redni občni zbor v Krškem. Ker je župni načelnik umrl, župni podnačelnik pa je bolehen, da se ne more aktivno udeleževati, je sklical občni zbor tov. A. Omerza iz Krškega. Iz tega razloga je izostalo poročanje o delovanju v preteklem društvenem letu. Pri volitvi odbora so bili izvoljeni: Tov. A. Omerza (Krško) za načelnika, Jurij Kos (Radeče) za podnačelnika, Martin Zupančič (Loka), Maks Kovač (Sevnica) za odbornike, Franjo Vanič (Krško) za tajnika. Po en mandat pripade gas. društvu v Rajhenburgu in Brežicah.

Gasilska župa Žalska je zborovala dne 18. junija v Rogaški Slatini o priliki proslave 40 letnice tamošnjega dr. gasilnega in reševalnega društva. Slavlja se je udeležilo nad 700 gasilcev iz Slovenije in naši mili tov. iz sosedne Hrvaške. Sprejem je bil nad vse iskren, slavnostni komerz na predvečer svečan in vendar ljubek in bratski. Domače društvo je storilo vse za prijetno bivanje svojih gostov za kar mu gre najtoplejša zahvala. Zborovanja GŽ se je udeležilo $\frac{3}{4}$ vseh članic. Iz poročila načelnikovega je razvidno, da so društva z malimi izjemami napredovala v tehničnem oziru. Z letošnjim prirastkom 7 društev šteje ta organizacija skupno 42 društev. Odbor je izvedel vse sklepe obeh občnih zborov in odborovih sej, priredil 2 vadijska tečaja z uspehom, nadzoroval 8 članic, poskrbel za platno za delavne obleke nad 1600 m. Podpor iz 2% gasilskega sklada je prečelo 29 članic v znesku K 29.300, župna blagajna na K 1500. Blagajniško stanje je zadovoljivo, ker podpirajo članice župo z zadovoljnimi doneski. — Izvoljen je bil soglasno dosednji odbor s tov. dr. Bergmannom na čelu. Zborovalec je hrzovjavno pozdravil kr. okrajni glavar ptujski g. dr. Ottn. Pirkmaier, želeč župi krepak razvoj in mnogo požrtvovalnih sotrudnikov. Vrlo dobro uspeli javni vaji

na »Slatinskem domu« je prisostvoval starosta JGZ, načelni voditelj in bodritelj tov. Barle ter z laskavo pohvalo odlikoval domače društvenike za sijajna in brezhibna izvajanja vseh gasilnih in reševalnih vaj. Po soglasnem sklepu delegacije se bodo odslej vršili občni zbori v Žalcu.

»k«

25 letnica gasilnega društva na Hardeku pri Ormožu. Bil je lep dan 13. avgusta t. l. ko je imenovano društvo slavilo svoji 25 letni obstoj. Prireditve se je udeležilo 15 gasilnih društev. Zastopana je bila Ljutomerska gasilska župa po načelniku tov. Rajhu, Gornje-Radgonska župa po svojem načelniku tov. Vengustu ki je zastopal tudi JGZ v Ljubljani, ter Ormoška gasilska župa. Maša, obhod in veselica so se vršili v Ormožu. V imenu Ormoža, ki je bil kakor Hardek v zastavah, je pozdravil došle gasilce občinski odbornik g. Veselič, v imenu JGZ pa zvezni odbornik tov. Vengust, na kar se je vršila na glavnem trgu služba božja, katero je opravil g. dekan Gliebe. Ta je v svoji propovedi govoril o zgodovini in pomenu gasilnih društev soloh, ter posebno priznalne besede posvetil domačemu jubilatnemu društvu. Pri maši je svirala društvena godba Mikloščevo mašo pod spretnim vodstvom tov. Serainika. Po veličastnem obhodu, med katerim sta nastopili dve gasilski godbi: trgoviška in hardečka in pri katerem so gasilna društva izkazala čast zastopniku JGZ, častnim članom, ter načelnikom in zastopnikom gasilskih žup, se je vršilo slavnostno zborovanje. Najprej je društveni in župni načelnik tov. Fran Hanželič vse navzoče zborovalce presrečno pozdravil, posebno zastopnika ormoškega mesta in načelnika okrajnega zastopa ormoškega, ter zastopnike že omenjenih gasilskih korporacij. Nekatera društva so bila polnoštevilno zastopana. Med došlimi pismenimi čestitkami je prav laskave vsebine Prvega hrvatskega dobrovoljnega vatrogasnega zbora v Varaždinu. Slavnostno predavanje je imel društveni in župni tajnik tov. Rosina, ki je govoril o početku, razvitku in delovanju društva, o njegovih zaslužnih načelnikih in izvršujočih članih ter podpornikih. To društvo je bilo ustanovljeno poleg svojega človekoljubnega namena tudi iz tega razloga, da bi postalo glavna slovenska postojanka ob dravskem obrežju; zato je bilo tudi v začetku njegovo ime »Prostovoljno gasilno društvo za ormoško okolico s sedežem na Hardeku«. 25 letni člani tega društva so sledeči: 1. Andrej Žinko, častni načelnik; 2. Fran Hanželič st., društveni in župni načelnik; 3. Anton Porekar, 22 letni tajnik in sedaj častni član; 4. Alojzij Mikl, častni član; 5. Jakob Kociper, 6. Fran Kociper in 7. Ivan Trsteniak gasilci; 8. Jakob Novak 9. Matevž Srahotič 10. Fran Megla, 11. Jurij Žnidarič in 12. Fran Miško, godci. Po zborovanju so se gasilci porazdelili v posamezne gostilne k obedu, ker ni bilo zadostnega prostora za skupni obed. Popoldne, ob 3. uri so trije strelji iz topičev naznanili, da se vrši na Hardeku tehnična gasilna vaja. Domači gasilci so imeli pokazati na hiši g. Petka, kako bi v slučaju ognja nastopili. Ko se je oglašil rog v znamenje za ogenj so gasilci prihiteli od vseh strani spravili brizgalnico, cevi in lestve iz skladišča, in čez štiri minute po znamenju sta čvrsta vodna curka že pljuskala na namenjeni mesti. Naskok je bil od dveh strani: brizgalnica je dobro delovala. Gasilci so s svojim mirnim in razumnim nastopom pokazali izurjenost in disciplino. Zatem se je vršila ob zvonkih glasih že omenjenih godb in ob mnogobrojni udeležbi veselica na vrtu gostilničarja Fil. Horvata ki se je prav dobro obnesla.

Razne stvari.

Zahvala. Podpisani se prisrečno zahvaljuje župnemu načelniku tov. Jakobu Perovšku v Šmarju in tov. Martnu Perovšku, kakor tudi vsem tovarišem prostovoljnega gasilnega društva v Šmarju za prirejeno mi odhodnico in za podelitev častnega članstva. Na pomoč! — Zdravko Mikuž, Brezovica.

Gasilska župa Žalska je na občnem zboru v Rogaški Slatini dne 18. junija t. l. odposlala na Bled Njegovemu Veličanstvu vdanostno brzojavno čestitko z nastopno vsebino:

Slovensko gasilstvo, zbrano na občnem zboru »Gasilske župe Žalske« dne 18. junija v Rogaški Slatini, polaga pred prestol Vašega Veličanstva najvdanejšo čestitko k poroki z Vašo prejasno družico. Njenim Veličanstvom kraljico Marijo ter prosí dobrega Boga naj skrbno čuva, kar je zjedinil.

Nato je prejelo župno predsedstvo še isti dan odposlano zahvalo iz Bleda od Njega Veličanstva, glasečo se: »V ime moje i Nienog Veličanstva kraljice zahvaljujem društvu na izjavama vjernosti i podnetim čestitkama — Aleksandar.«

Tov. Vengust, načelnik gasilske župe Gornjeradganske, je premeščen kot uradnik iz Gornje Radgone v Celje. Na odborovi seji dne 26. novembra 1922. je bil za načelnika župe izvoljen tov. Karol Salomon, načelnik gas. društva v Gor. Radgoni.

„**Naša pesem**“, besedilo E. Ganglovo, vglasbil Stanko Premrl, je v zalogi pri predsedstvu Jugoslovanske gasilske zveze v Ljubljani.

za gasilna društva združena v „Jugoslov. gasilski zvezi Ljubljana“ ter za „Gasilske župe“, cena 10 K, s pošto 10 K 80 v.

? ? ? so v zalogi ? ? ?
pri predse dstvu „Jugoslovanske gasilske zveze Ljubljana“ v Ljubljani.

Tvrdba

ANT. KRISPER, Ljubljana

Mestni trg 21,

priporoča cenj. občinstvu svojo bogato zalogo čevljev **n. Jboljte** kakovosti po **znatno** znižanih cenah.

A. KASSIG, LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA.

ZALOGA krojnih (uniformskih) potrebščin, kožuhovina iz raznih krznin. **KRZNARNICA IN IZDELOVALNICA** čepic, zlasti gasilskih po najnovejših predpisih JGZ. Nakup kož divjačine. **ZALOGA** piščalk, vrvic, gasilskih znakov, gumbov, naramkov, lipovih listov itd. Vse po najnovejših predpisih JGZ.

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA ULICA 6

priporoča svojo bogato zalogo vseh najnovejših

TISKOVIN

za učiteljstvo, šolska vodstva in šolske svete, kakor tudi za županstva in druge urade. Preskrbuje tudi šolske potrebščine in učila od najboljših tvrdk.

Požari.

Požar v Sostru, obč. Dobrunje. Dne 14. oktobra je izbruhnil požar pri posestniku Ahlinu, neznano kako; upepelil je dve poslopji in vso krmo v vrednosti 300.000 kron. Zavarovanje znaša menda po starem običaju 600 kron. — Gasilstvo je delovalo neumorno. Posebno se je odlikovalo novo domače društvo. Odlikovanja vreden je gasilec Fran Paučič, ker je neustrašeno reševal (v mokrih rjuhah zavil) 14 korakov od požara stoječe, s slamo krito poslopje. Ko bi se bilo poslopje vnelo, bi bila šla cela vas s cerkvijo vred. Sodelovala so sledeča društva poleg domačega: Kašelj, Bizovik, Vevče, Zalog.

Vežbovnik

za slovensko gasilstvo: **GASILSKA KNJIŽNICA** 1. in 2. zvezek, oba zvezka vezana v eno knjigo, je v zalogi pri predsedstvu Jugoslovanske gasilske zveze v Ljubljani.

Cena 25 K, s pošto 27 K.

Knjigo priporočamo vsakemu zaved. in vestnemu gasilcu.

ŠTAMPILJE ANTON ČERNE
graveur in izdelovatelj kavčuk - štampilj.
Ljubljana, Dvorni trg šte. 1.

**Kupujte pri tvrdkah,
ki imajo inserate v „Gasilcu“.**

Specijalno podjetje gasilnih potrebščin

MILINKOVIĆ & Co.

Ljubljana, Prešernova ulica št. 7.

nudi: brizgalnice, ekstinkterje (ontinktaure), ročne brizgalnice, brizgalnice na kolesih, autobrizgalnice, lestve, cevi z opremo, spojke, reševalne priprave, krinke, popolno opremo za moštvo, načelnike in dostojanstvenike; material za popravo orodja in cevi.

A. & E. SKABERNÉ

veletrgovina

MANUFAKTURA. MODA.

Liubljana, Mestni trg.

Strojne tovarne in livarne d. d. Ljubljana.

Gasilske brizgalnice

najrazličnejših sistemov po zmernih cenah.

Vse gasilske potrebščine

spojke, premestilci, vedra, lestve
čelade i. t. d.

Pri zavarovanju predmetov proti požaru
in pri življenjskem zavarovanju, zavarovanju
otroške dote in pogrebnih stroškov

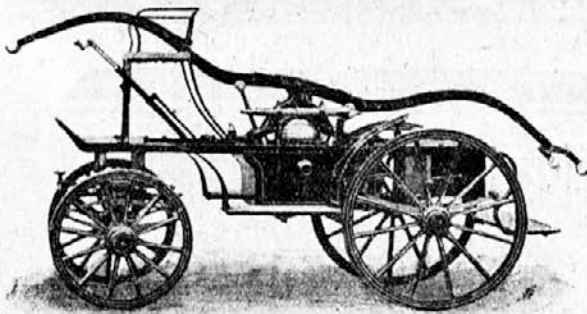
vpoštevajte edino-le

VZAJEMNO ZAVAROVALNICO

DUNAJSKA CESTA 17.

katera Vam nudi najugodnejše pogoje.

Zaloga gasilnega orodja

FRAN SAMSA

ZAGREB, Gunduličeva ulica šte. 23.

Ima v zalogi vsakovrstne cevi: konopljene, gumijeve,
črpalne; dalje sekirice, pasove, gasilske znake, na-
ramke, spojke, ročne brizgalnice, trobke, piščalke,
svetiljke, vrvice i. t. d. Dobavlja od glasovite tvrdke

KONRAD ROSENBAUER v Lincu

brizgalnice najsolidnejše vrste, vozne in snemalne brizgalnice,
posebno izborna brizgalnica „TRIUMPF“, dovršeno izdelano
bencinmotoriko „Marka Linc“ na 4 in na 2 kolesih, tudi za
manjša društva. Cene se računajo po dnevni avstrijski valuti,
blago postavljeno do meje, po naročilu tudi brez carine.

Priporoča se najtopljeje

FRAN SAMSA

Zagreb, Gunduličeva ulica 23.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem leta 1921

čez 300 milijonov kron vlog.

Hranilnica je pupilarno varna.

Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

Posoja na zemljišča, poslopja, zaloge
in menice proti nizkemu obrestovanju

V podpiranje trgovcev in
obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

v LJUBLJANI.

Ustanovljena leta 1900.

Delniška glavnica in rezervni zakladi

ca 150,000.000.—

Čekovni račun: Brzojavni naslov:
št. 10.509. Banka Ljubljana.

Telefon št. 261 in 413.

**se priporoča za vse
v bančno stroko
spadajoče posle.**

Obrestuje vloge najugodnejše.
Prodaja srečke razredne loterije.

Podružnice:

Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor,
Metkovič, Novi Sad, Ptuj,
Sarajevo, Split, Trst.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, Šelenburgova ul. št. 1.

Kapital: 20,000.000 K. Rezerva: 6,000.000 K.

**Izvršuje vse bančne transakcije
najkulantneje.**

Sprejema: Vloge na knjižice
in tekoči račun
proti najugod. obrestovanju.

Kupuje in prodaja: devize,
valute,
efekte i. t. d.

Eskontira: menice, terjatve,
fakture.

Daje: kredite in predujme
na blago in efekte itd.

Izdaja: akreditive na vsa tu-
in inozemska mesta.

Pospešuje: trgovino, indu-
strijo ter uvoz
in izvoz.

Brzjaviti: ESKOMPTNA. Telefon (interurban) št. 146.

JADRANSKA BANKA BEOGRAD

Delniška glavnica: Din. 30,000.000.—.

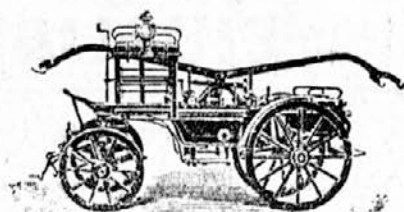
Rezerva: Din. 15.000.000.—.

Podružnice: Celje, Cavtat, Dubrovnik,
Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj,
LJUBLJANA, Maribor, Metkovič, Sarajevo;
Split, Šibenik, Zagreb.

Naslov za brzjave: JADRANSKA.

Afilirani zavod:
FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortland Street. New York City.

Ustanovljeno leta 1820.

Najstarejša specialna tovarna R. A. SMEKAL

Tovarna gasilnega, telovadnega orodja in tkalnice cevi, livarna kovin in železa.
Središče Praga-Smichov, Čechy pri Prostějovu, Slatinany pri Chrudimu.

Priporoča svoje specialne proizvode: avtomobilne brizgalnice in vozove za orodje,
motorne in električne brizgalnice, četverkolne brizgalnice po najnovšem Smekalovem sestavu,
vodonoše, dvokolne brizgalnice, brentne in ročne brizgalnice. Konopne cevi izdelane v lastni
tkalnici in delavnici za gas. orodje. Parna pilarna v Čechy pri Prostějovu. Spiralne sesalne cevi.

Gasilsko orodje, in sicer: čelade za gasilce in dostojanstvenike, plezalno orodje,
pasove, mehanske lestve, krinke in dihalne priprave, gasilske trobke in piščalke, gasilske
znake in embleme, telovadno orodje vseh vrst za šole in telovadna društva iz najboljše
jesenovine, fekalne in zračje sesalke, sanitarne priprave, nosilke in stroje za desinfekcijo.
Dvokolne in četverkolne vozove za polivanje in za pometanje cest. Posoda za smeti.

Naročitve in pisma naj se pošiljajo centrali: R. A. SMEKAL v Smichov.

Postrežba točna.

Postrežba točna.

Ustanovljeno leta 1820.